

Hrvatska energetska regulatorna agencija

**Savjetovanje
o popustima, množiteljima i sezonskim faktorima
sukladno članku 28. Uredbe (EU) 2017/460
o uspostavljanju mrežnih pravila
o usklađenim strukturama transportnih tarifa za plin**

Ovaj dokument usvojen je 10. travnja 2025. Odlukom o pokretanju savjetovanja o popustima, množiteljima i sezonskim faktorima u skladu s člankom 28. Uredbe Komisije (EU) 2017/460 od 16. ožujka 2017. o uspostavljanju mrežnih pravila o usklađenim strukturama transportnih tarifa za plin, klasa: 391-21/24-01/4, urbroj: 371-04-25-1

Zagreb, travanj 2025.

SADRŽAJ

1. SVRHA SAVJETOVANJA	3
2. IZRAČUN RAZINE MNOŽITELJA I SEZONSKIH FAKTORA ZA NEGODIŠNJE STANDARDNE KAPACITETNE PROIZVODE	4
3. IZRAČUN REZERVNIH CIJENA ZA NEGODIŠNJE STANDARDNE KAPACITETNE PROIZVODE ZA STALNI KAPACITET	7
4. PREDLOŽENI IZNOSI POPUSTA NA ULAZNIM I IZLAZNIM TOČKAMA SUSTAVA SKLADIŠTA PLINA	7
5. PREDLOŽENI IZNOSI POPUSTA NA DRUGIM TOČKAMA TRANSPORTNOG SUSTAVA	8
6. PREDLOŽENI IZNOSI POPUSTA ZA IZRAČUN REZERVNIH CIJENA ZA STANDARDNE KAPACITETNE PROIZVODE ZA PREKIDIVI KAPACITET	8
7. PREDLOŽENI IZNOSI POPUSTA NA TRANSPORTNE TARIFE ZA PLIN IZ OBNOVLJIVIH IZVORA I ZA NISKOUGLJIČNI PLIN.....	9
8. ZAKLJUČAK.....	9

1. SVRHA SAVJETOVANJA

Svrha savjetovanja je prikupljanje informacija o interesima, stavovima i prijedlozima zainteresirane javnosti te nacionalnih regulatornih tijela svih izravno povezanih država članica, kako bi se podigla razina razumijevanja i prihvaćanja predloženih popusta, množitelja i sezonskih faktora.

Temeljem Zakona o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 120/12 i 68/18) Hrvatska energetska regulatorna agencija (dalje: HERA) kao nacionalno tijelo s javnim ovlastima za regulaciju energetske djelatnosti u Republici Hrvatskoj provodi savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.

Javno savjetovanje se provodi sukladno članku 28. Uredbe Komisije (EU) 2017/460, od 16. ožujka 2017. o uspostavljanju mrežnih pravila o usklađenim strukturama transportnih tarifa za plin (Tekst značajan za EGP) (dalje: Uredba 2017/460) o razini množitelja, razini sezonskih faktora i izračuna iz članka 15. Uredbe 2017/460, te razini popusta iz članka 9. stavka 2. i članka 16. Uredbe 2017/460.

Ovo javno savjetovanje se provodi istodobno sa savjetovanjem o prijedlogu metodologije za utvrđivanje referentne cijene sukladno članku 26. Uredbe 2017/460.

2. IZRAČUN RAZINE MNOŽITELJA I SEZONSKIH FAKTORA ZA NEGODIŠNJE STANDARDNE KAPACITETNE PROIZVODE

S ciljem transparentnosti struktura transportnih tarifa, kao i samog postupka utvrđivanja tarifa, Uredba 2017/460 navodi smjernice za objavu informacija povezanih s utvrđivanjem prihoda operatora transportnih sustava izvođenjem različitih transportnih i netransportnih tarifa.

Transportne tarifne stavke temeljene na kapacitetima trebaju biti prikazane na jasan i nepristran način, pri čemu iste uzimaju u obzir stvarne troškove nastale pružanjem transportnih usluga odražavajući pritom razinu kompleksnosti transportne mreže. Na taj način korisnici transportnog sustava imaju uvid u troškove na kojima se temelje transportne tarife te ih u razumnoj mjeri mogu i predvidjeti.

Kako bi se osigurala dosljednost u regulaciji, i za naredno regulacijsko razdoblje predlaže se nastaviti primjenjivati princip „poštanske marke“ za utvrđivanje referentnih cijena plinskih transportnih usluga. Primjenom navedenog principa, osigurava se troškovno utemeljena i nediskriminirajuća primjena cijena transportnih usluga korisnika, uz jednostavnost i transparentnost u primjeni.

Radi specifičnosti transportnog sustava Republike Hrvatske i načina korištenja sustava od strane korisnika, princip „poštanske marke“ pri određivanju tarifnih stavki za transport plina u obzir uzima iznos dozvoljenog prihoda operatora i predviđeni ugovoreni kapacitet ulaznih odnosno izlaznih točaka transportnog sustava, pri čemu se međusobna udaljenost ulaznih i izlaznih točaka pri izračunu tarifnih stavki ne uzima u obzir.

Raspodjela dozvoljenog prihoda i utvrđivanje tarifnih stavki zasniva se na ulazno-izlaznom modelu homogenih točaka, uz primjenu istih iznosa tarifnih stavki za transport plina za pojedina ulazna i izlazna mjerna mjesta iste skupine homogenih točaka, bez obzira na duljinu transportnog puta.

Metodologijom za utvrđivanje referentne cijene određuju se transportne tarife temeljene na kapacitetima kako bi se izvele referentne cijene za godišnji standardni kapacitetni proizvod, dok se **rezervne cijene za negodišnje standardne kapacitetne proizvode** izračunavaju temeljem referentne cijene i uz primjenu razine množitelja, odnosno sezonskih faktora, ukoliko postoje.

Trošak zakupa kapaciteta odnosi se na dio troškova nastalih pružanjem transportnih usluga na čiju visinu ne utječe samo iznos zakupa, nego i period zakupa kapaciteta, a koji može biti:

- **tromjesečni** zakup kapaciteta – ugovaranje kapaciteta na tromjesečnoj razini;
- **mjesečni** zakup kapaciteta – ugovaranje kapaciteta na mjesečnoj razini;
- **dnevni** zakup kapaciteta – ugovaranje kapaciteta na dnevnoj razini;
- **unutardnevni** zakup kapaciteta – ugovaranje unutardnevnog kapaciteta na satnoj razini.

Izračun sezonskih faktora temelji se na prosječnim planiranim mjesečnim količinama protoka plina za godine 2026.-2030., te uz primjenu koeficijenta potenciranja u iznosu 2, a sukladno članku 15. stavcima 2. do 6. Uredbe 2017/460, te je prikazan u modelu za izračun dostupnom na internetskoj stranici HERA-e uz objavu ovog dokumenta.

Predložena razina množitelja, u skladu s člankom 13. Uredbe 2017/460, mora biti unutar sljedećih raspona:

- a) za tromjesečne odnosno mjesečne standardne kapacitetne proizvode razina odgovarajućih množitelja ne smije biti niža od 1 ni viša od 1,5;
- b) za dnevne odnosno unutarodnevnne standardne kapacitetne proizvode razina odgovarajućih množitelja ne smije biti niža od 1 ni viša od 3.

Slijedom navedenog u nastavku se daje prijedlog izračunatih razina množitelja i sezonskih faktora koji se predlažu primjenjivati na svim ulaznim i izlaznim točkama transportnog sustava Republike Hrvatske.

Za naredno, četvrto regulacijsko razdoblje 2026.-2030. predlažu se iste razine množitelja kao i u tekućem, trećem regulacijskom razdoblju 2021.-2025.

Tablica 1. Predložene razine množitelja za negodišnje standardne kapacitetne proizvode

Kapacitetni proizvodi	<i>TROMJESEČNI</i>	<i>MJESEČNI</i>	<i>DNEVNI / UNUTARDNEVNI</i>
Razine množitelja	1,2	1,3	2,5

Tablica 2. Predložene razine sezonskih faktora po mjesecima

Sezonski faktori	<i>TROMJESEČNI</i>	<i>MJESEČNI</i>	<i>DNEVNI / UNUTARDNEVNI</i>
Siječanj	1,3750	1,6154	1,6154
Veljača	1,3750	1,3077	1,3077
Ožujak	1,3750	1,0769	1,0769
Travanj	0,7917	0,8462	0,8462
Svibanj	0,7917	0,6923	0,6923
Lipanj	0,7917	0,6538	0,6538
Srpanj	0,9167	0,7308	0,7308
Kolovoz	0,9167	0,7692	0,7692
Rujan	0,9167	0,9231	0,9231
Listopad	1,3750	1,0769	1,0769
Studen	1,3750	1,3077	1,3077
Prosinac	1,3750	1,6154	1,6154

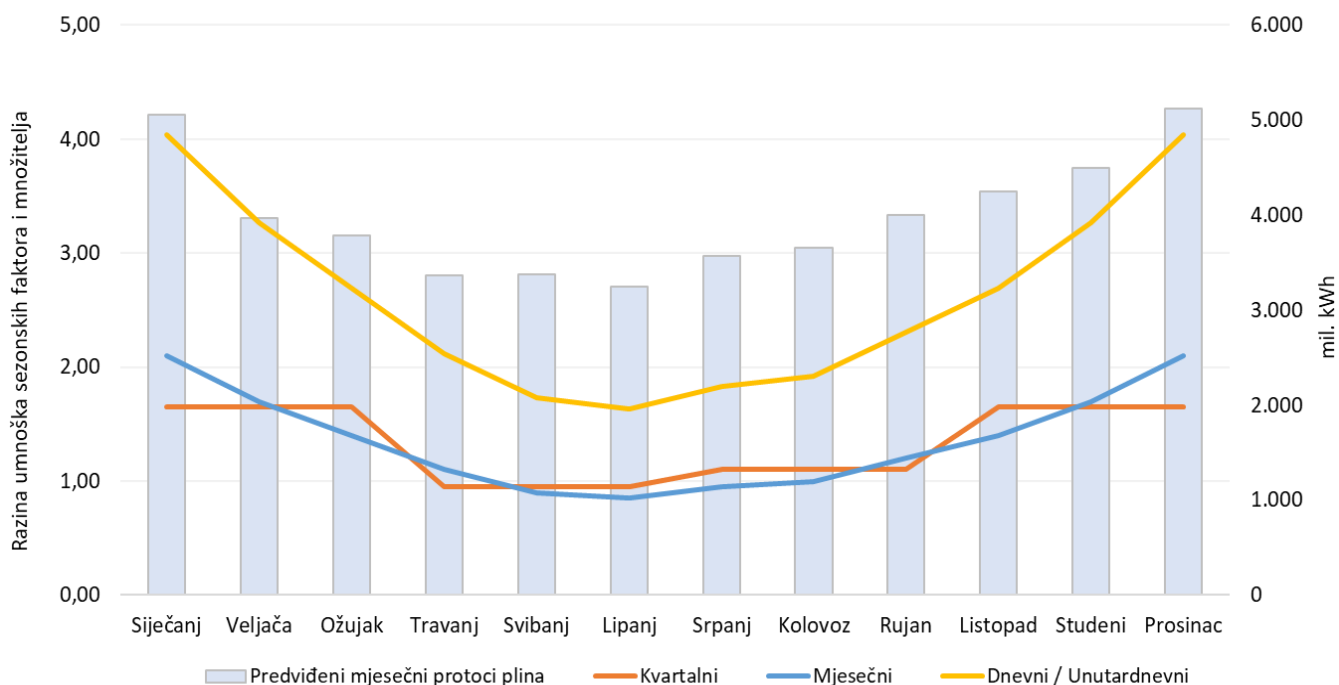
Predloženim sezonskim faktorima želi se poticati rezerviranje i korištenje transportnih kapaciteta u razdobljima manje potrošnje plina. Ujedno isti trebaju rezultirati rezervnim cijenama koje proporcionalno odražavaju troškove upravljanja transportnim sustavom, te kojima se nastoji smanjiti rizik od fizičkog i ugovornog zagušenja.

Za tromjesečne kapacitetne proizvode sezonski faktori određuju se između najniže i najviše razine odgovarajućih sezonskih faktora primjenjivih za tri relevantna mjeseca.

Tablica 3. Umnožak predloženih razina množitelja i sezonskih faktora za negodišnje standardne kapacitetne proizvode, po mjesecima

Umnožak množitelja i sezonskih faktora	TROMJESEČNI	MJESEČNI	DNEVNI / UNUTARDNEVNI
Siječanj	1,6500	2,1000	4,0385
Veljača	1,6500	1,7000	3,2693
Ožujak	1,6500	1,4000	2,6923
Travanj	0,9500	1,1000	2,1155
Svibanj	0,9500	0,9000	1,7308
Lipanj	0,9500	0,8500	1,6345
Srpanj	1,1000	0,9500	1,8270
Kolovoz	1,1000	1,0000	1,9230
Rujan	1,1000	1,2000	2,3078
Listopad	1,6500	1,4000	2,6923
Studen	1,6500	1,7000	3,2693
Prosinac	1,6500	2,1000	4,0385
Prosje	1,3375	1,3667	2,6282

Grafički prikaz 1. Pregled umnožaka množitelja i sezonskih faktora za negodišnje standardne kapacitetne proizvode, po mjesecima

3. IZRAČUN REZERVNIH CIJENA ZA NEGODIŠNJE STANDARDNE KAPACITETNE PROIZVODE ZA STALNI KAPACITET

Kod primjene sezonskih faktora, rezervne cijene za tromjesečne, mjesečne i dnevne standardne kapacitetne proizvode, izračunavaju se u skladu sa sljedećom formulom:

$$P_{st} = M \times SF \times (T/365) \times D$$

pri čemu je:

- P_{st} - rezervna cijena za standardni kapacitetni proizvod;
- M - razina množitelja koja odgovara standardnom kapacitetnom proizvodu;
- SF - sezonski faktor;
- T - referentna cijena;
- D - trajanje standardnog kapacitetnog proizvoda izraženo u plinskim danima.

Rezervne cijene za unutarnevne standardne kapacitetne proizvode, izračunavaju se u skladu sa sljedećom formulom:

$$P_{ust} = M \times SF \times (T/365)$$

pri čemu je:

- P_{ust} - rezervna cijena za unutarnevni standardni kapacitetni proizvod;
- M - razina odgovarajućeg množitelja;
- SF - sezonski faktor;
- T - referentna cijena.

Navedene formule se za prijestupne godine prilagođavaju tako što se broj 365 zamjenjuje brojem 366.

4. PREDLOŽENI IZNOSI POPUSTA NA ULAZNIM I IZLAZNIM TOČKAMA SUSTAVA SKLADIŠTA PLINA

Hrvatska raspolaže jednim podzemnim skladištem plina, pod upravljanjem energetskog subjekta Podzemno skladište plina d.o.o.

Skladište je tehnološki spojeno isključivo s magistralnim plinovodom Republike Hrvatske, tehničkog kapaciteta skladištenja od 4,7725 TWh prirodnog plina, s osnovnom namjenom za osiguranje sigurnosti opskrbe plinom u ogrjevnoj sezoni i sezonsko uravnoteženje plinskog sustava.

Skladište plina predstavlja značajan interes Republike Hrvatske, prvenstveno radi postizanja povećanja sigurnosti i pouzdanosti opskrbe plinom efikasnim radom i aktivnim korištenjem ugovorenih skladišnih kapaciteta. Osim navedenog, korištenje podzemnog skladišta plina energetskim subjektima omogućuje efikasno upravljanje portfeljem energetskih proizvoda, što se potom odražava i na cijenu opskrbe plinom korisnika.

Radi fleksibilnosti sustava i sigurnosti opskrbe, za naredno, četvrto regulacijsko razdoblje 2026.-2030. predlažu se zadržati iznosi popusta na transportne tarife na priključnim točkama s podzemnim skladištem plina kako slijedi:

- 90 % popusta za ulaz u transportni sustav iz sustava skladišta plina;
- 100 % za izlaz iz transportnog sustava i ulaz plina u sustav skladišta plina, kako bi se izbjeglo dvostruko naplaćivanje za transport plina u skladište plina i iz njega.

5. PREDLOŽENI IZNOSI POPUSTA NA DRUGIM TOČKAMA TRANSPORTNOG SUSTAVA

Uredbom 2017/460, osim u dijelu prilagodbe transportnih tarifa na točkama povezivanja sa skladištem plina, predviđena je i mogućnost primijeniti popust na odgovarajuće transportne tarife temeljene na kapacitetu na ulaznim točkama iz terminala za UPP te na ulazne i izlazne točke sustava sagrađene radi okončavanja izoliranosti država članica u pogledu njihovih transportnih sustava za plin.

Tijekom tekućeg, trećeg regulacijskog razdoblja 2021.-2025., a u skladu s Odlukom o popustima, množiteljima i sezonskim faktorima u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2017/460 od 16. ožujka 2017. o uspostavljanju mrežnih pravila o usklađenim strukturama transportnih tarifa za plin, od 23. svibnja 2019. godine, u primjeni je popust u iznosu od 15 % na transport plina za ugovoreni stalni kapacitet na godišnjoj razini za ulaz iz terminala za UPP.

Obzirom da je od dana početka rada terminala za UPP, zakup kapaciteta terminala bio visok te da su postojeći kapaciteti terminala za UPP u potpunosti zakupljeni do plinske godine 2036./2037., a da je u tijeku dogradnja terminala za UPP koja će omogućiti povećanje ulaznih kapaciteta u transportni sustav, čime se povećava sigurnost opskrbe plinom Hrvatske i susjednih zemalja, HERA ne nalazi nužnost nastavka primjene ovog popusta.

6. PREDLOŽENI IZNOSI POPUSTA ZA IZRAČUN REZERVNIH CIJENA ZA STANDARDNE KAPACITETNE PROIZVODE ZA PREKIDIVI KAPACITET

Prema Uredbi 2017/460, članku 16. stavak 4. nacionalno regulatorno tijelo može odabrati primjenu *ex post* popusta (umjesto preporučenog *ex ante* popusta) ako u prethodnoj plinskoj godini nije bilo prekida kapaciteta zbog fizičkog zagušenja. U slučaju primjene *ex post* popusta, korisnicima mreže plaćaju se naknade tek nakon što se dogode stvarni prekidi.

Obzirom da u plinskom transportnom sustavu Republike Hrvatske tijekom 2023. i 2024. nisu zabilježeni prekidi ugovorenog prekidivog kapaciteta zbog fizičkog zagušenja, HERA predlaže i dalje zadržati primjenu *ex post* popusta za izračun cijene za negodišnje standardne kapacitetne proizvode za prekidive kapacitete, a čije *ex post* naknade plaćene za svaki dan kad je došlo do prekida moraju biti jednake trostrukoj rezervnoj cijeni za dnevne standardne kapacitetne proizvode.

7. PREDLOŽENI IZNOSI POPUSTA NA TRANSPORTNE TARIFE ZA PLIN IZ OBNOVLJIVIH IZVORA I ZA NISKOUGLJIČNI PLIN

Prema članku 18. Uredbe (EU) 2024/1789 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o unutarnjem tržištu plina iz obnovljivih izvora, prirodnog plina i vodika, o izmjeni uredbi (EU) br.1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 i (EU) 2022/869 i Odluke (EU) 2017/684 te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 715/2009 (Tekst značajan za EGP) propisani su popusti na tarife za plin iz obnovljivih izvora i za niskougljični plin pri utvrđivanju tarifa.

U skladu s člankom 18. stavkom 5. Uredbe 2024/1789, regulatorna tijela mogu odlučiti da neće primjenjivati popuste ili mogu utvrditi niže popuste od onih utvrđenih u stavcima 1. i 4. članka 18., pod uvjetom da je takvo odstupanje u skladu s općim načelima utvrđivanja tarifa, a posebno s načelom odražavanja troškova, ako je ispunjen jedan od sljedećih kriterija:

- a) odstupanje je potrebno za učinkovit rad transportnog sustava kako bi se osigurao stabilan financijski okvir za postojeća ulaganja ili izbjeglo nepotrebno unakrsno subvencioniranje, narušavanje prekogranične trgovine ili nedjelotvoran mehanizam naknade među operatorima transportnih sustava;
- b) primjena popusta utvrđenih u stavcima 1. i 4. nije potrebna zbog stupnja napretka u uvođenju plina iz obnovljivih izvora i niskougljičnog plina u dotičnoj državi članici ili postojanja alternativnih mehanizama potpore za povećanje uporabe plina iz obnovljivih izvora ili niskougljičnog plina

Slijedom navedenog, HERA predlaže primjenu odredbi članka 18. stavka 5. (b) Uredbe 2024/1789.

8. ZAKLJUČAK

Ovim savjetovanjem, kroz predložene razine popusta, množitelja i sezonskih faktora, daju se odgovarajući signali za optimalno rezerviranje raspoloživih transportnih kapaciteta i učinkovit daljnji razvoj transportnog sustava, na način da se potiče rezerviranje i korištenje transportnih kapaciteta izvan ogrjevnih sezona, a istovremeno imajući u vidu i osiguranje stabilnih prihoda i poslovanja operatora.